

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL III.

„Gazeta” iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austrii-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dușul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
mai înainte.

Nr. 57.

Brașov, Sâmbătă 11 (23) Martie

1889.

Brașov, 10 Martie v.

Au spus'o de nenumărate ori mulți deputați unguri în dietă, la diferite ocașii, că naționalitățile din Ungaria au toate națiunile înrudite în afară, numai Ungurii nu au pe nimeni.

Și în locu ca legiitorii unguri împreună cu guvernul să tragă învățătura cea adevărată de aci, că adecă ei, fiindu singuri pe lume și nu tocmai mulți la număr, trebuie să caute a se purta bine cu naționalitățile, a nu aduce legi asupritore pentru ele, a nu suferi ca să fiă împedecate în dezvoltarea lor culturală și națională, din contră au trasu tocmai învățătura falsă și periculoasă, că adecă, singuri fiindu în lume și puțin la număr, să caute a se întări înmulțindu-se prin maghiarizarea naționalităților.

Mărginiți în judecata lor, cu vederi politice scurte, diferiții șovinisti și agitatori unguri punându în practică falsa învățatură de mai sus, au adus lucrurile acolo, că ași s'au învrăjbitu cu naționalitățile cum nu se pôte mai tare și prin urmare s'au învrăjbitu mai multu s'au puțin și cu poporele lor înrudite din afară. Și nenorocirea e, că șoviniștii o știu bine această, dăr atâtu de orbiți sunt de patimă, încâtu continuă totu cu mai mare vehemență agitațiunile lor contra naționalităților, precum ne-am pututu convinge și din desbaterile din dietă asupra proiectului de lege militară, de câte ori s'a atinsu și cestiunea limbei naționalităților.

Tratarea neumană, la care sunt espuse naționalitățile maghiare a aflatu mai întâiu răsurnetă în Germania, unde cu totă alianța ce a încheiat'o această împărăția cu monarchia noastră, opiniunea publică nu este nici decum amicabilă față cu regimul ma-

ghiaru și unde nu numai odată foile germane și-au redicatu glasul în contra intoleranței maghiare și a poftelor de maghiarizare, cari amenință existența Germanilor din statul ungaru.

De altă parte asuprirea Slovacilor și uneltilile de maghiarizare ale agitatorilor unguri, de cari băjbăe părțile locuite de Slovaci, au produsu unu ecou durerosu în presa înrudită cehioă. Ear acum încurageați de succesele dobândite de diplomația rusescă în Serbia, se pregătescu panslaviștii din Rusia a face capitalu politicu din suferințele Slovacilor, făcându responsabilu pentru ele pe toți Maghiarii.

Așa toia engleză „Daily News” a primitu din Petersburg cu data de 14 Martie n. următoarea telegramă:

„De câtu timpu circula în cercurile panslaviste de aci raporte despre aceea, că Slovaci în Ungaria sunt fără rușine apăsați de Maghiari. Din parte forte autoritară aflu, că societatea slavă de binefacere a și hotărîtu să facă pașii cei mai energici, pentru a sprijini pe Slovaci în lupta lor. Dezvoltarea mai departe a cestiunei slave în Ungaria e apropiată.”

Și în locu ca foile regimului ungurescu, decă nu și ale opoziției să caute a abate amenințările de felulu acesta, dându o bună lecțiune șoviniștilor agitatori, cari mereu nutrescu foculu uneltililor contra naționalităților; în locu ca însuși guvernul să intervină spre a liniști opiniunea publică din țară și din afară, arătându că nenorocita pornire de pănă acum de a persecuta pe Nemaghiari va fi înceta; că măsurile neliberale se voru retrage; că legile asupritore se voru abroga; că în fine va fi în adevăr egală îndreptărire, chiar fiindu la cârmă numai miniștri unguresci: din contră foi ca „Pester Lloyd” așită foculu și mai tare,

folosindu-se de unu limbajiu provocatoru. Astfel foia tiszaisă scrie:

„Domni panslaviști să pregătescu așadără a strămuta terenul lor de operațiune pe teritoriul coronei sf. Ștefanu! Se pare că prin evenimentele din Serbia au devenitu forte îndrăzneți. Ei bine, decă d-lă conta are plăcerea de a cuteza unu dăntșora cu noi, să o spună numai! În dosul acestora, lucru naturalu că nu e ascunsu altul decătu contele Ignatieff. Elu e președinte alu societății ce se numesce societatea slavă de binefacere, în adevăr însu e centrul și vatra tuturor agitațiunilor panslaviste în peninsula balcanică și peste ea în afară. Pentru ca Ungaria să rămână cruțată de uneltilile acestor intriganți, de această va îngriji veghierea noastră, și cu această Dumneșeu cu noi.”

Tristă lucru, decă după douăzeci de ani de stăpănire „liberală” și „constituțională” ungurescă, nu le dă mâna celor dela „Pester Lloyd” să răspundă: uneltilile vostre panslaviste nu voru afla teremū în Ungaria, pentru că Slovaci sunt mulțumiți cu soarta lor!

Dăr ei făcându pe voinicoșii răspundū: suntemū gata a juca danțulu cu contele Ignatiev, și vomu veghia ca intrigele lui să nu ne strice!

N'ar fi nimic unu danțu și le-amu pofti petrecere bună, decă în adevăr l'ar juca numai șoviniștii unguri și perciunații; dăr vorba e că danțulu ar puté deveni seriosu și ar trebui să-lu jõe întreaga populațiune pentru păcatele unora.

E timpul să și viă în fire cei dela putere și să apuce pe calea cea drăptă și cinstită, pe calea adevăratului liberalismu și constituționalismu, să înlătore vrajba din năuntru, făcându astfel să dispară ori ce prilej de amestecū din afară.

DIN AFARĂ.

Armata rusescă și esercițiile de noapte.

Cetimū în țiarul „Russki Invalide”, ultimul număr, următoarea notă, care emană dela unu comandantū alu unei diviziuni de infanteriă rusescă:

„Luptele de noapte voru juca unu rolū forte importantū în războiele viitoare, mulțamiță precisiunei armelor moderne. E dăr necesar de a obicinui trupele cu manevrele de noapte și de a stabili asupra acestui punctū chiar regule complete. Trebuie dăr a se înscrie în programa esercițiilor trupelor; unu număr esactū fixu de manevre de noapte la fiecare companiă, batalionū s'eu regimentū. Fiecare companiă va fi provădită cu unu fânaraș, înlocuindū semnele de conveniență, întrebuintate ziua. Cea dintăiu companiă va puté de exemplu să aibă o lanternă roșie, a doua una albastră, a treia una albă și a patra una verde.”

SCRILE PILEI.

Sinodulū Eparchiei Caransebeșului e convocatū pe ziua de 26 Martie (7 Aprile) pentru alegerea Episcopului diecesanū.

Concursū la instituttele militare. Coș manda corpului de armată 12 publică și pentru părțile ardeleni concursese date de ministerulū de războiu pentru locurile vacante în instituttele militare. În anul scolastic 1889—90 voru fi vacante în școala reală militară, în orfelinatulū militarū și în academiă cu totul ca la 250 locuri subvenționate de statū parte de totu, parte pe jumătate. Condițiunile s'au publicatū în monitorulū armatei. Condițiile principale suntū însu, ca concurentulū să fiă cetățenū ungarū s'eu austriacū, să înfrunescă etatea corespunșătoare și destoinicia recerută pentru a puté fi oficerū. Condițiile se potū vedé la comandele corpurilor de armată. Locuri cu stipendii de sine stătătoare suntū 28.

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.”

(5)

CARMEN.

— Novelă. —

Noi cei din ținuturile basice avemu ceva particularū în pronunțare, de pe ce Spaniolii ne cunoscū îndată; din contră ei nu potū să învețe decătu numai *bai*, *jaona* (da, domnule). Carmen așadăr forte ușorū a pututu înțelege de unde sunt. Șci d-ta, țigani, fiindu că nu au patria lor, pribegescu pururea, învață orice limbă și cea mai mare parte din ei se află în Portugalia, Francia, în Provinci, Catalonia, c'unu cuvântū în totu loculu; ba uneori se știu înțelege și cu Mauri și Englesi. Carmen șcia forte bine limba basică. „Laguna, ene bihot-sarena,” „iubitulū meu” dîse ea „din țera mea ești.”

Limba noastră domnule e așa de frumoasă, încâtu decă o audimū vorbindu-se în țera streină, ne cutremurămū.... Numai unu confesarū din țera mea potū să-mi capătū? — Adușe banditulū încetū. După o scurtă paușă continuă:

„Eu sunt din Elisondo” dîseiu eu.

„Eu însu din Etchalorbo” răspunse ea, și țigani m'au dusu în Sevilla. Am lucratū în fabrică să câștigū cevaș pentru calea ce aveam s'o facū în patria mea Navarra, unde mă așteptă mama, care n'are alți copii decătu pe miné, și afară de o grădină nici o avere. O! decă așu fi acasă, între munții noștri cei albi! Mulți mă necăjau că nu sunt din țera asta a punșilor și a stricatelor vândștore de portocale; și poporul acesta de josu întotdeuna mă injurā și atacă căci dîceam că unu făcău din țera mea armatū numai c'unu *maquil* nu s'ar teme de cuțitele călăilor din Sevilla.

D-lū meu, ea pururea minșea. Nu credū să fi spusu vre-odată adevărulū în vieța ei; dăr cu tote astea când vorbea îi credeam. Da, minșea mea era robită de vorbele ei șirete. Rupea limba basică binișorū și credeam că e din Navarra, fiindu că numai ochii, gura și fața o arătau a fi țigancă. Eram hăbucū; mai multu de-atăta, nu vreamū să știu nimic. Eram beatū și credeam că n'am vorbitū decătu nebunii și eram chiar și gata să facū nebunii.

„Decă te-aș împinge și-ai cădē,”

continuă Carmen în limba basică, „aști doi ștengarū de bună sēmă, că nu m'ar reținē....”

„Probăză”, răspunseiu, uitându-mi de poruncă, „probăză și să-ți ajute vergura Maria.”

În momentulū acesta treceamū print'una din stradele cele mai strimte din Sevilla. Carmen se întorce fără de veste și-mi dă una cu pumnii în pieptū. Eu m'am lăsatū josū. C'o săritură trece peste mine și-o ia la fugă c'o iuțelă estraordinară. Numai decătu am săritū în susu, m'am pusū lancea de-a curmezișulū și cei doi soțai mei, împiedecați astfel nu puteau s'o urmărescă în primele momente. Dăr după aceea eu insumū fugeam după ea și soții mei după mine, dăr ca s'o ajungemū nici vorbă nu putea fi. Câte femei bătrâne întelneamū în calea noastră, tote veneau în ajutorulū celei scăpate. așa că ne îndreptau pe căi greșite. După multă umblare în susu și în josu amū fostū si-liți să ne întorcemū la dirigentulū poliției.

Omenii mei, ca să scape de pedepsă, se vorbiră să spună, că Carmen vorbea cu mine în limba basică lucruri neîn-

țelese de ei. Ș'apoi cum ar fi pututu să credă șefulū meu, că o tēneră fată m'a doborîtu la pământū c'o lovire de pumnū în pieptū pe mine, unu zdruvntū voinicū? „Ești forte suspectū” dîse șefulū. Reîntorcēndu-mē dela postū, am fostū degradatū și închisū o lună.

În cele dintăiu zile de temniță eram forte tristū. Mē gādeam, că totă vremea de pănă atuncū este perdută. Sunt încrestatū și ca să potū câștiga érași îndestulirea mai marilorū mei, trebuie să lucru pe de dece ori mai multū ca unu simplu gregarū. Și pentru cine sufereamū pedepsă? Pentru o țigancă de nimicū, care m'a batjocoritū și care pôte în clipele acesteia a lă furatū prin cine șcie ce colțū alu orașului. Dăr cu tote astea nu puteam să nu gādescū la ea. Cređi-mē, d-le, că ochii ei m'au robitū. Nici una nu era așa frumoșă la față ca ea.... Decă suntū strigoii pe lume, atuncū de bună sēmă fata asta e una din ei!

Intr'o zi întră străjitorulū la mine și-mi aduce o pāne de Alcalá. „Ține”, dîse elū, „ți-o trimite sora dumitale”. La

Statistica renegaților. După o statistică a ministerului unghuresc de interne, în semestrul alți doilea din 1888 si-au maghiarizat numele de familie 546 de inși. Față cu anii de mai înainte numărul celor ce și maghiarizează numele a scăzut. După confesiuni acești renegați se împart astfel: 305 (adece 55%) Evrei; 168 (30%) romano-catolic; 31 (5%) reformați; 25 (4%) evanghelici; 16 (3%) greco-catolici. Se bucură „patrioții”, că foarte mulți dintre acești renegați au primit nume neose unghuresc și se bucură și de aceea, că prea puțin s'au aflat, cari se primesc nume de însemnătate istorică. E de observat, că între greco-catolici botezați din nou de ministrul unghuresc sunt mai toți Ruteni. Contingentul cel mare de renegați îl dau însă Jidovii.

Biserica română din Sighetul Maramației, precum i-se scrie din Maramureș „Gutinului”, după o lungă așteptare, se apropie de realizare, încât în primăvera aceasta se vor apăca de zidit.

Institutul bacteriologic din Bucuresci. Din statistica lunară a tratamentului antirabic la acest institut reese, că în luna lui Februarie s'au tratat 22 omeni mușcați de animale turbate, între cari 5 copii și mai mulți indiviți prezentându mușcături grave. Doi au fost mușcați de lup turbat. În 12 cazuri turbarea animalelor a fost demonstrată prin experimentul la institutul de bacteriologie și în luna acesta au sosit la institut mai multe rapoarte asupra stărei în deplină sănătate a persoanelor tratate până acum și nici în această lună nu s'a primit scirea despre vr'un deces. Până acum, spune „Românul”, toți cei mușcați de câni turbați și tratați la institut s'au vindecat, pe când s'au putut constata în luna acesta morțea a doi indiviți mușcați și netratați.

Școlile din Țera-Oasului. După raportul inspectorului școlar, citit în ședința comitetului comitatensu ținută în Carei-Mare la 8 a l. c. în Țera-Oasului, dintre 20 școle, sunt bune nouă, de mijloc trei, slabe opt. Dintre cele opt școle necorespunzătoare — după opiniunea inspectorului — numai în trei poartă vina învățătorului. Era în celelalte cinci situațiunea și sărăcia poporului sunt pedecile instrucțiunei.

Producțiunea musicală-literară, ce se arangiază Duminecă în 12 Martie la 4 ore d. a. în sala gimnasiunii române din loc de corul bisericii sf. Nicolae din loc sub conducerea d-lui profesor de musică N. Popovici în folosul studenților s'raci bolnavi dela institutele noastre,

are următoarea programă: 1. Schubert: „Pace vouă”, cor mixt. 2. Beriot: „Andantino din alți II-ilea concert pentru violină și piano.” 3. Alesandri: „Frații Jderi” poezie declamată de Ion Popovici stud. de clasa a VIII. 4. Beethoven: „Cântec de primăveră”, cor mixt. 5. Beriot: „Andante și Allegro-moderato din alți 7 Concert pentru violină și piano” G. Juga stud. de clasa VIII. 6. Ioan Popovici: „Cum trebuie să arate un elev recunoștința sa față de institutele culturale” Autorul. 7. N. Popovici: „Imn festiv” pentru bas-solo, cor mixt și acompaniament de piano, Solo C. Russu stud. cl. VIII și corul mixt. 8. Alexandrescu: „Răsunarea șórecilor”: N. Danciu stud. de cl. VII. 9. Ersfeld: „Visul” Duo pentru două viole și piano G. Juga și V. Popea. 10. Ștefănescu: „Cântec de laudă”, Corul mixt. Inceputul 4 ore d. a. Prețul intrării: de persoană 40 cr., bilete pentru studenți à 20 cr. Suprasolvirile se vor quita publice.

Charta specială a linielor telegrafice-poștale și a căilor ferate române, de Dim. M. Crăcalescu, a apărut în Peatra. Prețul 1 leu. Charta e bine și curată executată. E neplăcut însă, că d-l Crăcalescu ne maghiarizează Poiana sărată din graniță, numind-o „Soos-Mezó”.

Cor nou de plugari s'a înființat în comuna Rusova-veche și prin zelul lor au ajuns coriști, după două luni de instrucție, să cânte întreaga liturgiă în biserică.

In afacerea regalilor. Comitetul administrativ al comitatului Făgăraș a ales în comisiunea de răscumpărare a regalilor pe: fișpanul Horvath ca președinte, Alesandru Korry și Basile Stanciu ca membri, Iuliu Dan și Nec. Motoc ca suplenți.

A pățit ursul. Din Zlaşd, com. Hunedorei, se scrie: Forestierul Derek, ședind într'o seră la mese cu familia sa, la mănecare, se pomeni că se deschide ușa și intră în casă un urs mare, la vederea căruia soția lui Derek leșină, er copii se îmbulțiau lângă tatăl lor. Derek nu și perd prezentă de spirit, duse repede pe nevastă-sa și copii în odaia de alături și zăvoră ușa. Ursul încercă a deschide ușa și era p'aci s'o și deschidă, când deodată se întorse și se duse la masă, unde încep să mănecă. Apoi aruncă pe jos vasele, se duse la dulap, aruncă hainele pe pod și încercă se deschidă cassa cu banii oficiului forestier. Intr'aceea forestierul eșise pe ferestră din odă și și adusesse pușca. Vădind pe urs ocupat cu cassa și

temându-se, că bestia va înghiți suma de mai multe sute fl. ce se afla acolo, îi trase un glonț și ursul cădă mort la pământ. Derek îl tiri în curte, der îi bătu la ochi, că nu e greu ursul. Cu cuțitul lui de vânătoare îi spintecă pantecele și văd, spre gróza lui, că ursul era — pădurarul Jozsa Dimitri. Derek făc a doua di arătare la judecătoria și o comisiune constată, că cele comunicate sunt adevărate.

Defraudare. Vice-notarul Iosef Cseh din R. Palota, comit. Pestei, a defraudat 700 fl. și apoi a fugit. Autoritatea a dat mandat de urmărire.

Noi uneltiri contra gimnasiunii din Beiuș.

Budapesta, 19 Martie 1889.

În legătură cu scirea ce ați publicat-o în nr. 48 alți „Gaz. Trans.”, vă comunică că din isvor autentici sunt informat, că ministrul de instrucție și de culte de aici a espedat în adevăr, Ilustr. Sale Episcopului Pavelu la Oradea-mare o provocare oficială, ca să demisioneze pe toți profesorii cari sunt actualmente în funcțiune la gimnasiul din Beiuș, și să denumescă alții în locul lor, căci la din contră va cere dela Maiestatea Sa închiderea gimnasiunii.

Este cunoscut publicului, că în toamna anului trecut s'a fost cerut Episcopului să demisioneze pe profesorii Teodor Roșiu, Vasile Leșianu și Ioan Ardeleanu. Episcopul a cedat, cugețându că va scăpa astfel gimnasiul de noi prizonieri. Der precum se vede molochul nu se satură. Ministrul Csaky, pte spre a mai imblândi șevinismul iritat prin ordinațiunea sa dată în favoarea limbei germane, pare a avé de gând să-i jertfescă unicul institut de cultură al Românilor din Țera unghuresc, căci provocarea din vorbă este egală cu sistarea funcționării gimnasiunii și étă pentru ce: De unde pte Episcopul aplica deodată 12 profesori și un director cu esamene de aprobațiune? Acum deodată n'are de unde și fiindcă n'are, gimnasiul ar trebui să rămână închis până ce se vor afla aceștia. Ori că guvernul pte dice cătră Episcop: fiindcă n'ai profesori, er instrucțiunea gimnasială nu pte fi suspendată, îți împrumut eu 12 profesori, însă sub condițiune, ca să rămână aplicați cel puțin 6—10 ani, la din contră gimnasiul va fi închis.

Étă deră s'ecura pusă la rădăcina existenței gimnasiunii de Beiuș!

Ce va face Prea Sântia Sa Episcopul Pavelu, nu scim. Scim însă, că Prea Sântia Sa a jertfit foarte mult

pentru acest institut de cultură românesc; i-a adaus o zidire încă odată așa de mare ca cea ridicată de fericitul Vulcanu, afară de acesta a mai lipit de edificiul gimnasiunii un zid de internat, cari zidiri l'au costat la vre-o 60,000 fl.; apoi sub numirea de fondul Pavelianu a depus 180,000 fl., din cari s'ese acopere și lipsele gimnasiunii, dec Prea Sântia Sa este indoit angajat pentru susținerea acestei creațiuni a sa.

După părerea noastră însă, într'un casu extrem mai bine să rămână gimnasiul închis, decât să dea năvală într'ensul nise elemente străine și dămane religiunei și națiunei românesc.

Din dieta unghuresc.

La 15 Martie n. fiind aniversarea revoluției unghuresc din 1848, dieta n'a avut ședință. S'a serbat ziua cu „eljen Kossuth”, „abzug Tisza”, etc. Independentii i-au și depeșat lui Kossuth, dorindu-i să trăiescă ca să văd independența patriei, er studenții i-au depeșat exprimându-i fidelitate și alipire lui, marelui Unguru (și Kossuth e Slovacu), bătrânului exilat, pentru ale căru principii (detronarea dinastiei la Dobrișin?) vor lupta până la morțe. A urmat obicnuitul banchet.

Din ședința dela 14 Martie mai amintim curiosul răspuns ce l'a dat Iuliu Gyórfy deputatului sas Meltz, dicend că: opoziția luptând contra vătămării constituției, intervine și pentru drepturile Sasilor luați în apărare de Meltz.

În ședința dela 16 Martie a vorbit Mocșary. Vorbirea lui și cele duse de Berzeviczy, secretarul de stat din ministerul cultelor, le-am publicat.

În ședința dela 18 Martie mai mulți membri din opoziția s'au șters din lista vorbitorilor, se vede că s'au saturat de atata ciorobor pentru un topor. Prin urmare votarea ș-lui 25 se va face mai curend decât cum se aștepta.

Polonyi îndreptă mai multe atacuri contra ministrului Tisza, dând a înțelege, că nu e integru. Căile ferate din Bihor sunt făcute pe lângă proprietățile lui Tisza. Vorbitorul duse, că și în cercul oficerilor de stat major dela honved domnesce o violentă contradicere contra proiectului de lege, der br. Fejervary și-a dat totă ostenela să înăbușescă acest spirit de înderțnicie. (Strigări în opoziția: E colonelul Gustav Elek!) Polonyi adevărat, că așa e, e vorba de acest colonel de husari în rezervă, care s'a esprimat hotărît în casina națională în contra ș. 14. Aduse înainte acte, o scrisore a lui Elek cătră ministrul de honved și una a acestuia

inceput mă îndoiam; der după aceea luându-o, se vedea că e foarte gustosă și cu miros foarte plăcut. Vrënd s'o taiu, cuțitul meu se opri într'un corp vartos. Mă uită să văd ce este și étă că află în pâne o mică pilă (raspau) englesă, afară de asta încă doi piastri de aur. În vreme de un césu, puteam să taiu cu pila acesta gratia cea mai țepănă, er cu cei doi piastri să-mi cumpăr nise vestminte simple dela vëndătorul de vechituri. Și gândesc că n'ășu fi putut face asta? O puteam, der nu vream să fug. Țineam pr mult la ambiția mea de soldat, decât s'o pot face. Am lăsat dec lucrurile în firea lor.

Cu degradarea mea gândiam, că s'au sfersit necazurile mele; der m'am înșelat. Trebuia să mai sufer și altă rușine. După ce am fost pe picior liber, s'a întemplat adecă de mă trimiseră să facu serviciu de sentinela ca un simplu gregar. Nu-ți poți închipui, domnule, ce simte un om cătuși de puțin sentimental, când ajunge la o astfel de stare. Când im aduc aminte de lucrul acela, im vine să

cred, că mai bucuros aș fi voită atunc să-mi sfederescă crerul un glonț decât să sufer batjocura ce mi-se făcea. M'au trimis așa der la porta generalului. Acesta era din păriuț avuți, băiat bun și iubitor de chefuri și veselii. Tinerii oficeri mai toți erau adunați la el și, după cum am fost înțeleșu, și câteva femei și actrițe. Mi-se părea că întreg orașul numai de aceea își dá întâlnirea pe aici, ca se mă văd și să și ridă toți de mine. Deodată sosese birja generalului cu lacheul pe capră. Și cine creși că s'a dat jos?... Țiganca Carmen! Era împodobită cu un sfesnic, sulemenită și întregă strălucind ca aurul și mirosind a parfumu. În mână ținea o ghitara bascioă și dimpreună cu ea mai erau două țigance, una mai tineră și alta mai bătrână.

Carmen mă cunoscu după ce schimbarăm o privire. În minutul acela simțiam c'ar fi fost mai bine să fiu o sută de stângini sub pământ. „A gurlanguna” (bună ziua prietina) duse ea. „D-le oficer! d'apoi d-ta stai strajă ca o cătană de rëndu?” — Înainte de

a-i răspunde, dispăr întrând în casă.

Întregă societatea era în așa numărul patiu și în mânia îndesuei, vedeam mai tot ce se petrecea în spațiul dintre grilaj. Auđiam „castagnette”, ghitară, risetele și strigările de bravo, ba une-ori îi vedeam și capul când sărea cu ghitară. Auđiam apoi oficerii ce-i vorbeau astfel de lucruri, că mi-se suia sângele în obraz. Cei res undea ea, nu pricepeam. Cred că din ziua aceea am inceput s'o iubesc serioș, căci și de trei până n patru ori mi-a venit gândul să intru și eu în patiu avend poftă de-a spinteca pe acești obraznici curțizani ai Carminei Chinul meu ținu aproape un, césu când birja sta érași la dispoziția țiganelor. Trecend pe lângă mine, Carmen me fixă și-mi șopti încet: „Pământene, cine iubesc prăjiturile bune merge se mănănce în Triana la Lillas Pattia”. Cu vorbele astea sări ca o căprioară în biră vizitiul plesni cail și întreaga societate veselă dispăr dinaintea ochilor mei.

Poți să-ți întipuesci, d-le, că îndată ce mi-am făcut serviciul, m'am dus în Triana; mai înainte însă mi-am ras

barba și m'am îmbrăcat ca de paradă. Am aflat-o la Lillas Pattia; cofetăria încă era țigancă, neagră ca o maură.

„Lillas”, duse Carmen, „ađi nu voi mai face nimic. Și mâne e di ca și ađi. Să mergem der, prietina, să mergem la plimbare.”

Dicend aceste își luă mantila și am apucat la stradă, însu'm nesciind încătră plecăm.

„Dómnă séu d-șóră”, i-am duse, „cred că numai d-tale îți pot mulțami pentru un dar ce mi-l'ai trimis în temniță. Pânea am mănecat-o; cu instrumentul iasé m'am ascuțit lancia și il voi păstra drept amintire; banii însă, étă-i.”

„Ce comediă, banii nu i-ai cheltuit?” strigă ea ridend, „De altmintrelea cu atât mai bine, că și fără de aceea acum sunt cam lipsită. Veđi, cănele, decă caută, nu pere de fóme, (proverb țigănesc). Se mergem să-i mănecăm toți. Mă vei tracta astădi.”

Am pornit érași spre Sevilla.

Ajungend în strada șerpelui, ea cumpără o mulțime de portocale, câte îi încăpeau în batistă. Mai încolo pâne, cărnaș și o sticlă demauzanilla; în fine

Cursul la bursa de Viena

din 21 Martie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	101.65
Renta de harti 5%	94.40
Imprumutul cailor ferate ungare	146.—
Amortisarea datoriei cailor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	99.50
Amortisarea datoriei cailor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	120.—
Amortisarea datoriei cailor terate de ostu ungare (3-a emisiune)	114.70
Bonuri rurale ungare	105.—
Bonuri cu clasa de sortare	105.—
Bonuri rurale Banat-Timis	105.—
Bonuri cu cl. de sortare	105.—
Bonuri rurale transilvane	105.—
Bonuri croato-slavone	104.50
Despagubirea pentru dijma de vinu ungurescu	99.85
Imprumutul cu premiul ungurescu	143.—
Losurile pentru regularea Tisei si Seghedinului	180.—
Renta de harti austriaca	83.55
Renta de argint austriaca	83.95
Renta de aur austriaca	111.55
Losuri din 1860	143.50
Actiunile bancai austro-ungare	894.—
Actiunile bancai de credit ungar.	310.50
Actiunile bancai de credit austr.	304.25
Galbeni imp. rasesc	5.70
Napoleon-d'ori	9.61 1/2
Marci 100 imp. germane	59.45
Londra 10 Livres sterlinge	121.75

Bursa din Bucuresci din 14. Martie

Valori	%	SE IMP.
Renta romana perpetua 187b	5%	98.1/2
Renta romana amortisabila	5%	98.1/2
Renta rom (rurale convertite)	6%	100.1/2
Oblig. de stat C. F. Romane	6%	—
idem idem	5%	—
Imprumutul Stern 1864	7%	—
Imprumutul Openheim 1866	8%	—
Imprumutul Oraş Bucuresci	5%	87.1/4
idem idem din 1884	5%	—
Impr. or B cu prime Loz. fr. 20	—	58—
Credit fonciar ruralu	7%	101.3/4
idem idem	5%	97.1/2
Credit Fonc. Urb. din Bucuresci	7%	104.3/4
idem idem	6%	103.
idem idem	5%	94.3/4
Credit Fonc. Urban din Iasi	5%	82.1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	235.—
V.N.		
Banca Naţion. ult. div. 78.15	500	992.—
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	274.—
Naţionala de asig. ult. div. 18 lei	200	255.—
Banca Rom. ult. div. fr. 10	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 250	—	—
Soc. Bazalt.Artif. ult. div. lei 27.50	250	—
Soc. Rom. de Hartie ult. div. 100	—	—
Soc. de Reas. ult. div. 101. aur	200	—
Liceul Sf. George lei	—	—
Naţion. de Asig. ult. div. 128.35	—	—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—
Societ. de Hartie ult. div.	—	—
Agio in Bursă	—	0.95
Rubla de hartie	—	2.67
Banca Naţion. a României		
Scmpt.	6%	—
Avansuri pe efecte	7%	—
Avansuri pe Lingouri	7%	—

celu mai escelentu mijlocu in contra tuturor insectelor

foloseste cu taria frapanta si distruge insectele, ce se afla, astufeliu de iute si siguru incatu nici o urma a lor nu mai remane.

Distruge totalu ploşniţele (păduchii de lemn) si purecii.

Curăta bucatariile radicalu de prasila gândaciloru.

Delatură imediatu tota stricaciunea moliiloru.

Eliberăza celu mai iute de supărarea muştelorū.

Apără animalele nostre domestice si plantele de totu felulu de parasiţi si de bólele ce urmăza din cauza lorū.

Curăta cu desevărşire capulu de păduchi etc.

Să se observe strictu: Ceea-ce se vinde cantăritu in hartiă nu este niciodatā **Specia-**

litate-Zacherl.

Numai in Sticle-originale veritabilu si eftinu de procuratu dela depositulu principalu

I. Zacherl, Wien, I. Goldschmiedgasse 2.

In Braşovū dela Domnii:

I. L. & A. Heshalmer
Emil Porr
Demeter Eremias
Karl Schuster, farmac.
Iulius Hornung
I. Goos

Heinrich Zintz
Carl Irk
Heinrich Rhein
Ratz Lajos
Karl Kirr
Ferd. Iekelius, farm.

Ed. Kugler, farm.
Iul. Müller,
N. Grădinar
Ioh. Lerchenfeld
Karl Töpfer
George Ştefanovici.

In Rădăuţi la Domnii:

C. Teichmann
A. v. Rossignon
A. Decani
C. Deutscher.

In Siretū la Domnii:

Israel Sommer
Ph. Zettel
I. Dempniak Ved

In Suceavā la Domnii:

Nathan S. Hausierer
E. Liska
I. Symonowicz
H. Belner.

In oraşele celelalte si la țară depozitele de Zacherlin veritabilu se potu vedea pe placatele espuse.

56,12—11

Cătră onorații cetitorii!

„Gazeta Transilvaniei“ intră in anulū alū 52-lea alū existenței sale.

Numărătele doveđi de simpatia și de încredere ce le-a primitu acestu organū de publicitate din partea Românilorū de pretutindenii cu ocasiunea aniversării a cincidecea a existenței sale suntū cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatū pe încrederea publiculu românū și condusu de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismulu, organulu nostru n'a pregetatū de a aduce, mai alesū in cei deca anū din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totū mai multū cerințelorū timpulu și trebuințelorū cetitorilorū sēi.

Astfelū dela 1 Ianuarie 1881 „Gazeta Transilvaniei“ a începutū sē aparā de trei ori pe săptămână totū cu prețulu de până atuncū, ér dela 1 Aprilie 1884 apare in fie-care đi, érăși cu același prețū, căci cei 2 fl. adăugați acoperū numai cheltuielile înmulțite cu portulu postalū.

De atuncū încóce amū făcutū totū ce ne-a statū in puțință spre a aduce îmbunătățiri atātū in redactarea điarulu câtū și in întocmirea sa esterióră, pentru care scopū amū isbititū ca điarulu sē-și aibă tipografia proprie.

Nu-i vorba, multe se cerū astăđi dela unū điarū, mai alesū când elū este chiămatū a servi causei unui poporū atātū de multū prigonitū de sórte. Prin urmare nu putemū đice că amū ajunsū la capetulu îmbunătățirilorū.

Din contră, astăđi când, ca niciodatā până acuma, pozițiunea điaristiceii nostre s'a agravatū; când atâtea lovituri sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnări la închisóre și amende in banii o împiedecă in munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recăștiigarea drepturilorū poporulu românū: se cere dela noi sē ne încordămū puterile cu îndoită energiă și sē continuămū lupta cu curagiu neînfrântū, introduc êndū nouē reforme, pentru ca „Gazeta Transilvaniei“ nu numai sē corěspundă mai multū chiāmării sale, ci sē se tacă cu puțință ca principiile salutare naționale ce le propagă sē potā pētrunde până și in coliba țeranulu.

Conduși de aceste vederi, amū introdusū și cu începerea anului acestuia mai multe esențiale ameliorări in điarulu nostru.

Pe lângă programulu, ce l'amū observatū până ađi la redactarea foii, suntemū decisi a cultiva mai multū și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amū pututū da atențiunea cuvenită.

Spre scopulu acesta amū avutū fericirea a concentra împrejurulu nostru unū numărū însemnatū de bărbați cu cunoscințe speciale, cari vorū colabora regulatū la foia noastră, așa ca materialulu celū va conține sē fiă câtū mai variatū, instructivū și acomodatū trebuințelorū poporulu, nu numai pe tērēmulu politicū, literarū și socialū, ci ținēndū deopotrivă sēmă și de interesele sale din punctū de vedere alū economiei, educațiunei și higieniei, alū afacerilorū sale cu autoritățile cu cari vine mai desū in atingere și alū treburilorū sale financiare și comerciale.

Afară de aceea căștiigându-ne convingerea, că după împrejurările poporulu nostru unū điarū cotidianū nu este in stare a pētrunde in tóte păturile sociale — parte mare din cauza prețulu lui — și astfelū sciind că sē sēnte trebuința de a i se face cu puțință ori și cărui Românū, care scie ceti, ca sē fiă informatū despre interesele și trebuințele lui, dela anulū nou 1889 încóce amū măritū in modū destulū de însemnatū prin adausuri numerele nostre cu data de Duminecă și sē le întocmimū și sē le redactămū astfelū, ca sē intereseze pe ori și ce cetitorū și sē se potā abona și separatū.

Amū deschisū dér abonamentū la „Gazeta Transilvaniei“, care deși mai bogatū in materialū, va cōsta ca și până acuma 12 fl. v. a., pe anū și in deosebii pentru aceia, cărora împregiurările nu le ertā de a abona întregū điarulu, amū deschisū abonamentū separatū la numerele cu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei“, cari vorū costa pe anū numai 2 fl. v. a.

Rugămū pe abonații nostri de până acuma, ca sē stăruiascā pe câtū le va sta in puțință in cerculu domniilorū lorū pentru lăfșirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru răspândirea in poporū a numerelorū cu data de Duminecă, ce se potā abona și separatū.

Rugămū pe domnii abonați ca la reînóirea prenumerațiunei sē binevoiascā a serie pe cuponulu mandatulu postalū și numerii de pe fășia sub care au primitū điarulu nostru până acuma.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“